

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Mvndvs Et Mvndi Partes, Divinæ Bonitatis Ac Ivstitiæ
Præcones**

Stengel, Georg

Ingolstadt, 1645

§. 2. Emmanuelis Sosæ tempestas, naufragium, & tragœdia dignus
interitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52365)

pariter docetur, & nauigantibus ingentia esse discrimina, & in terram eiectionis, maiores saepe ab hominum feritate, quam ab ipsis marinis fluctibus impendere calamitates.

§ II.

Emmanuelis Sosa tempestas, naufragium, & tragœdia dignus interitus.

Petr.
Maffæ.
lib. 16.
Histor.
Indic.

Emmanuel Sosa, cognomento Sepulveda qui Diensi præfuerat olim archi, vir opulentus ac splendidus, ducta in matrimonium Eleonora, Garcia Sala tum Pratoris filia, tactus desiderio patrie, pressam diuitijs rostratam excelsam, Cocini, conscendit. Sequebatur uxor, ac parui liberi; & Pantaleon Sala, & nobilis aliquot; & præter nautas, famulorum etiam ac mancipiorum turba: in uniuersum capita ferme sexcenta. Ianuarij mensis initium, Lusitaniam ex illa petentibus ora, statum soluendi tempus. ventorum id vices, ac dudum explorata nauigandi ratio postulat. Sosa cum ceteris, quod impeditior ad Coulanum coemptio fuerat, non nisi Februarij mense profectus, circiter Idus Aprilis Cafrarium litus aperuit. Inde leni flatu profectus, circa Bone spei promontorium vehemens ab occasu obstitit ventus, idq; cum fulgetris, & cali fragore, terris

que ac minaci nubium vi. Tum inhorrescens mare paulatim attolli, maioresque in singula momenta ciere fluctus. Cum in aduersum obnitendi, remigio destitutis, nulla esset ratio; paulisper addubitatum à nautis, utrum demissis antennis, in salo transitum tempestatis expectarent. Verùm Oceano magis magisque saeuiente perterriti, simul propter anni tempus abjecta superandi promontory spe, retro in Indiam pari consensu vela dare constituunt. Sed ne id quidem è voto successit, adeò violenti ac repentini flatus ab Oriente, diuersisque coorti plagis, quassata iam nauis in perniciem conspirauerant. Horum impetu vela primum discissa: malus deinde, mox gubernaculum, frustra fluctus euitante magistro, diffringitur. Præterea costis immodica jaëtatione conuulsis, multò plus accipiebatur unda, quàm ut exhauriri aut egeri summa turba naualis contentione & industria posset. Neque, precipitata leuanda navi bona onerum pars, auertebat exitium. per hunc modum spoliati armamentis, obuersante perpetua mortis imagine, dies aliquot in alto jaëtati, postremò urgetibus à meridie ventis, ceruam ad naufragium ad terram appellantur. neque erat in malis potius quicquam, nisi uiuentes uidentesque hauriri profundo, vel in

cæca dæda syrtēsque adigi mallent: ad teli ergo
missum jacta ab utraq; parte anchora, dum
scaphis, quæ una supererat salus, in continen-
tem euaderent. Sosa ante alios cum uxore fi-
liisque, & primarijs aliquot, raptim elatâ pe-
cuniâ gemmisq;, transuecti, haud sine ingen-
ti periculo: usque ad eò immanes, toto litore,
moles aquarum illis reciproco frangebantur,
neque idem effugium ceteræ multitudini pa-
tuit; scaphis, post unum alterumue trajectum,
in dorsuosa breuia impactis & comminuta.
Eodem ferè temporis articulo anchorarius fu-
nis in Austrum obuersus, quamquam valido
nexu & crassitudine, rumpitur. Tum qui
remanserant, diuulsa nanis latera, & vasto
dehiscentem hiatu alneum conspicati, erum-
pentia ex imo dolia, sarcinas capsasue corrip-
unt; seq;, incertam ad spem, quâ cuique pro-
ximum est, in mare dimittunt. Miserranda
hinc spectaculo, immistos fluitanti gaza mor-
tales, & naualia instrumenta passim agi fer-
rique cerneret. Periere ab ipso statim dejecti,
Lusitani circiter quadraginta; ex alijs natio-
nibus, ad septuaginta: reliqui haud semel oper-
ei fluctibus, ac turgido spumantique aestu in di-
uersa raptati. ad hæc, scriniorum incussu lini-
di, aut clauorum squamarumque ictu cruenti

(tantum

(tantus amor est lucis) tandem semianimes in
 sicco vestigia posuere. Vix dum euaserant; cum
 in conspectu omnium, vacua hominibus carina
 subsidit; & arenis illata, duas primum, dein
 quatuor in partes, ad extremum in minutissi-
 ma frustra disijit. hæc maximè clades ad ulti-
 mam penè rerum desperationem Lusitanos
 adduxit. Quippe consilium fuerat, è reliquijs
 naufragij subitarium dromonem intentis ve-
 tibibus ad cursum aptare; atque ubi licuisset,
 cum delectis retro Sofalam, aut Mosambicum,
 opis petende causa, transmittetere. Eam quo-
 que sibi facultatem ereptam videbant, cum è
 discripto nauigio laceròque vix vlla fragmen-
 ta cubiti mensuram excederent. Paulatim
 dein, quæq; supernatauerant, quæq; obruta
 fuerant, penè cuncta cum cadaveribus in lit-
 tus ejecta: ipse quoque demum anchora, ha-
 staq; & minora tormenta; quamquam hæc
 quidem prorsus inutilia; sulphureo omni cor-
 rupto puluere, neq; ullo conficiendi apparatu.
 Inter hæc autumnus abierat: & quod ab æ-
 quatore in meridiem gradus unum & tri-
 ginta distat regio, refouenda turba, frigore,
 inedia, vulneribusq; torpenti, Sosa complures
 excitat ignes. tum ex aliquot oriza semi-
 corrupta modijs ac salsamentis, quæ tempesta-

264. Cap. X. Maritimi, & seculi mores,
tis injuria superfuerant: cibaria in singulos
parce diuisa: quod squalida circum arena, ac
nullum esset cum incolis, fera & inhospita na-
tione, commercium. dulces tantum in proxi-
mo scaturigines emicabant. atque ob id, con-
nexis in orbem scrinys, aduolutoque saxorum
pondere, uti securas exigerent noctes, loco
munimenta circumdata, & quatuor in par-
tes, ut assoles, vigilia distributa, quas intem-
pesta nocte haud semel circuibat Sosa; neque
vllum, in tali calamitate, boni & ciuis & pre-
fecti omittebat officium. Tredecim ferme dies
curationi corporum dati, mox de summa rei
deliberatum, quid agerent, quò se conferrent.
nemini dubium fuit, quin oram tenentes, ad
flumen contenderent, cui Laurentius Mar-
chesius olim ab sancto Spiritu nomen indide-
rat: eodemq; Lusitani ab Sofala & Mosambico
mercimonij causa comuebant. id flumen a
statiuis in Orientem aberat leucas centum &
octoginta. Ab hoc decreto Sosa, quamquam
precipua in elade, tamen ceteros ipse vultu ac
sermone confirmat, ne asperis in rebus despon-
derent animos. qui se pelago committant, &
famem, sitim, iacturas, erumnas, omnia in-
commoda esse debere proposita. que si contin-
gant, non ita mox cadendum, quasi ea nunt-
quam

quam euentura existimârint. ad hæc, pro suis
quisque delictis aterna supplicia meriti; bre-
uia ac temporalia non inuiti persoluant. Si-
mul, eo infortunio, non quid perdiderint cogi-
tandum, sed quòd euaserint. amisisse multa,
sed perire vnà cum ijs, quæ amiserant, potu-
isse. monuit insuper, ut inter efferas destituti
gentes, nullum deinceps nisi in conjunctione, &
concordia præsidium collocarent. nemo seorsum,
omnes in commune consulerent. nihil neque di-
spersis & vagis tutum, neq; conglobatis & con-
sistentibus noxium fore. Postremò precatus
est cunctos, in ratione itineris, Eleonora & fi-
liorum vel atati, vel sexui parcerent; seq; va-
lidi & robusti ad infirmorum vires attempera-
re ne grauantur. Ad ea succlamatum, duce-
ret quò vellet, & quomodo: se ab eius aucto-
ritate arbitrioque non recessuros. Per hunc mo-
dum corporibus & animis utcumque firma-
tis; hoc maxime ordine capessunt iter. Præ-
cedebat Sofa cum uxore virilis animi femina,
liberisque propter atatem securis, & Andrea
Vasao nautis magistro (is præcelsum Crucis ve-
xillum ferebat) & Lusitanis alijs octoginta,
seruis præterea centum. hi puerulos tergo per
vices; Eleonoram informi pilento gestabant.
Sequebantur cum ancillis, & imbelli turba
R 5 nautici.

nautici. Agmen infansum Pantaleon, & reli-
 qui cum mancipijs Lusitani cogebant. Mo-
 dicis inde itineribus, per infesta Castrum in-
 cursionibus, & noxijs animantibus loca pro-
 gressos: inuis rupes, excedentia in nubes juga,
 despectu horrendo conualles, cœnosa voragine,
 inflata imbribus hybernis flumina excipiunt.
 ijs dum superandis, humilia procul vada, cle-
 mentesq; montium ascensus ac descensus inqui-
 runt; littoralis spatij triginta non amplius
 leucas, crebro ipsi ambitu flexuque, cæcis ad-
 hæc erroribus, in centum prorsus extendunt.
 Mensis inter hæc voluitur. simul, extrema
 quoque inopia, consumptis iam omnibus ali-
 mentis, consuetari capti. Sustinebant famem
 primò conchylia, putresq; cetorum artus, &
 alia maris ejectamenta. dein, ubi à littore ab-
 scesserunt, siluestria poma baccaue: tum tener-
 rima frondium, postremò bestiarum cadaue-
 ra, & ossa qualibet igne tosta, pelleq; mollita.
 Nec lenius torquebat sitis, cum oppido pauci,
 nec nisi magna presentis pecunia mercede, a-
 quandi causa de via decederent, insidiantium
 ex occulto latronum impetus, atque leonum
 etiam ac tigrinum ignota cubilia metuentes. E-
 normia inde aque pretia: uti octo interdum
 aureis hemina constaret. Inter quæ subinde ali-

qui lassitudine, inedia, siccitate confecti, deploratis viribus, *Aethiopi* diris, bellisq; & alitibus prada restabant, *suprema* ad suos mandata dantes antecedentibus: quorum in animis, ut sit, diuturni terrores, & proprium cuiusq; malum, omnem panem miserationem ac sensum alienae calamitatis exstinxerat. *Sosam* tamen, chari aliquot relictis, supra modum angebant. *Uxor* vero quotidiani labores, miseriaq; propemodum emonerant mente: quamvis illa quidem se se marito infatigabilem corpore pariter animoque praeferret comitem: ac baiulorum destituta ministerio, dudum suis ipsa pedibus ambularet, addens ceteris animos: & in partem oneris, tenera proli subtenanda succedens. Quarto mense ad *amnem* sancti Spiritus peruentum ab inscijs. *Causa* latendi fuit, quod audita conceptaq; animo magnitudini haudquaquam respondebat flumen, (quippe tribus alueis ea regione decurrens, in exitu iungitur) & idonei, ad percontandum explorandumque interpretes deerant: siquidem *Aethiopicis* ex alia longe regione mancipijs, quae habebant in comitatu, nondum erat cum *ys* populis tanta societas lingua, uti per illos possent, quae vellent, probe cognoscere. Percommodè cecidit, quod regulus ea tenebat loca, miti admodum, praeter

ter aliorum consuetudinem ingenio vir, bene
 in Lusitanos animatus, quod illi placidum &
 equum paulo ante commercium cum ipso Lau-
 rentio Marchesio, & Antonio Calderia fuisset.
 Is peramanter acceptum Sosam & reliquos
 apud se, dum aliquis ab Sotala institor appare-
 ret, omni arte retinere conatus est, partim ad
 insita humanitate, partim etiam proprii com-
 modi gratia, quod finitimis implicitus bellis,
 tempestivo firmoque sibi auxilio diuinitus obla-
 tam hanc putaret manum. Ac proinde, post
 multa benigni vultus incitamenta, denique ge-
 stu, nutibus, & incerta vocum significatione de-
 nunciat, haud procul abesse inde potentiores
 se Regem, impium, & rapinae adsuetum, se
 pergant, precipitis consilii poenas duros. Nec
 preces, nec monita profuere. quod liberalius ha-
 bebatur Sosa, eo magis fraudem suspicatus,
 porro abire contendit, nauiculisque ab eodem
 regulo impetratis fluvium traiecit. Quinta
 die ad medium amnis brachium processere,
 leucas iam a naufragio trecetas emensi, e quin-
 gentis comitibus, ad centum & viginti va-
 riy cladibus traducti non amplius. id quoque
 brachium, conductis pretio lintribus, immi-
 nentium ignari transmittunt. maiore dein res
 lingua, per interpretes haud dubie cognitum
 id est

id esse flumen, quod tanto tam diu labore qua-
sissent: & eiusdem habitus albos homines illuc
navibus itare consuesse. à non longè mari is lo-
cus aberat. falsi ex eo latices: neq; ullam dulcis
aque venam circum apparere constabat. ad
hac, solum planè incultum ac sterile. cùm ibi
Lusitani, malis victi, sub nocte necessario con-
sediissent; postridie aduentantes Ethiopas fer-
me ducentos adspiciunt, ac primò adesse præ-
lium rati, arma, quæ malè iam sustinebant,
expediunt: reliquias virium ad repellendos
fugandòsque latrones intendunt. dein, postquã
pacatus appropinquabat Ethiops; ac, qui-
nam, & unde profugi, blandè querebat; sum-
pta fiducia, infortunij summam & exhaustos
labores; per interpretem exponunt. Cibaria
tantùm, neq; ea gratuita, jure gentium pe-
tunt, ferramenta genti expetita, conciliando
commercio proferunt. Hand spernenda cre-
scendi occasio barbaris visa. tantùm de re ex-
tuto aggre dienda solliciti, ac toti è fraude men-
daciòq; conflati, respondent, nihil esse commea-
tus in promptu: haud ita distare oppidum: eò
si accesserint, hospitaliter ac benigne cunctos ab
Rege tractatum iri. Suadebat requiem ultima
lassitudo, & inuentus agnitùsq; tandem exo-
prati fluy terminus: vasana insuper fames vr-
gebat

gebat ac sitis. age sanè, ducibus iisdem ad oppidum tendunt. iamq; successuros, per viatorum, ingressu prohibet Rex; densa arbores in vicino adsignata, quarum umbra se se utcumque reficerent. Sex ibi dierum fuit mora, clauos ferme reuulsos è naufragij tabulis, cum carnibus nutrituq; alio, permutabant: sitim lenabat in proximo fons. contracta inde cum incolis nonnulla consuetudine, perniciosam in spem hospitij Sosa paulatim inductus, mercatoris cuiuspiam aduentum ab Sotala, si liceat, ibidem operiri constituit. id ipsum Ethiopes cum valde hortarentur; ex ijs missi ad Regem, qui Sosa interim, & coniugi, ceterisque, pro instituta societate, paulò commodius diuersorium peterent. Ille, popularium haud absimilis, omnibusque artibus ad fallendum instructus, jubet Sosa renuntiari, se suosq; optimo esse in aduenas & calamitosos animo: sed quò minus eos adhuc intra oppidum admiserit, duobus maximè causis retardatum. altera, quòd magna tum annonae penuria vno omnes loco sustentari non possent: altera, quòd ferro succinctos, & vario genere telorum, incolae seminudi, ac sudibus tantum adfecti, maiorem in modum extimescerent. Si animum inducant Lusitani, ad pacata mansionis fidem, arma interim

apud

apud se custodienda sine dolo, deponerent; se
domi sua Praefectum, primoresq; benigne ha-
biturum: reliquos, circumfusis oppido vicis,
fida in hospitia diuisurum. Dura omnino po-
stulata visa concilio: sed recusantibus extrema
necessitas & egestas instabat. Ergo nemine, pra-
ter vnā Eleonoram, dissuadente palam; So-
sa, qui amicè monenti atque inuitanti regulo
priori abrogauerat fidem; repudiatis Eleo-
nora precibus monitisque, se ac sua demum
omnia insidioso huic praepostera credulitate
permittit. Cohors reliqua ducis auctoritatem
sequi non dubitat, tradita extemplo arma pra-
mittuntur ad Regem: Sosa cum uxore, libe-
risque, & fidelibus alijs ferme viginti subse-
quitur. Ceteros quinos, vel senos regij praefecti
varia in loca diducunt. Nec dum ad inhospita-
les peruenerant casas, cum destitutos ac di-
reptos ab ope mutua; non peculio tantum, si-
quid abditum gerebant, sed vestimentis etiam,
quamquam attritis ac laceris exuunt; eaque
nocte malignè admodum pastos, manè fustibus
conuictisq; per summam perfidiam & imma-
nitatem, tectis ac vicis exturbant. Rex, gem-
mis, aurisq; & argento, & quod pretiosi re-
liquum Sosa & familiaribus fuerat, auidissimè
rpto, corporibus tantum, ac vestimentis ab-
stinuit,

stinuit; domoq; cunctos item exegit, in super
 increpans, clementia adductum se, non pro
 meritis tractasse vagos piratas; & communes
 humani generis inimicos. Tum demum sen-
 sere Sosa, comitesq;, quàm stultè se se inermes
 ignota ac barbaræ fidei credidissent. Neq; hic
 finis miseriarum fuit. namq; dum inopes con-
 silij, solatis ordinibus, nullo rectore, nullo signi-
 fero, passim incerto errant gradu; noua re-
 pentè Ethiopum manus; præacutis armata
 sudibus, in Sosa manipulum inuadit: ipsūque
 & ceteros utriusq; sexus, nullo discrimine, ve-
 stibus nudat, obnoxios, contra ne hiscere qui-
 dem audentes. adeò, ablati armis, ceciderant
 animi. Eleonora tantum, generis memor, ac
 pudoris ad ultimum retinens; obniti acriter,
 pugnis quin etiam colaphisq;, barbaros ultro
 ad necem irritare: quoad mariti deniq;horta-
 tu, & deficientibus iam planè viribus, abstiit.
 nec mora: detracta direptaq; vestes; metu at
 pudore confusis, qui ex infelici comitatu re-
 stabant, atque ab tanta rerum indignitate
 auertentibus oculos. tum verò, casta matro-
 na tristior omni morte lux visa, defodit arenis
 è vestigio se se: qua supereminet, soluto ra-
 ptim fusóq; obtegit crine. mox ad Andream,
 paucosq;ne superstites, voce suprema: vos qui-
 dent,

dem, inquit, duci vestro fidem egregiam praestitistis, optimi viri. nil ultra opus est. ite, vobisque ipsi tandem aliquando consulite. ac, si quem patrijs olim finibus reddi contingat, renuntiate, quò loci mea me maritumque delicta perduxerint. Mœstum inde silentium immobilis tenuit. Cara tantum intuenti pignora, juges rivi lachrymarum denso cum gemitu profuebant. Sosa item altus mœror ac dolor vocem incluserat. cumque defixo in terram obtutu, aliquandiu attonito, ac stupenti similis adstitisset, paterna demum exstimulante cura, proximam in siluam quærendo qualicumque nutrimento secedit. inde regressus, Eleonoram tridiano jeiunio fletuque panè consumptam, è filiolis alterum prorsus extinctum offendit, eumque suis ipse manibus terra mandavit. Postridie eodem pabulandi functus officio coniugem una cum filio exanimem reperit, & lamentabili circumvociferatione complorantes ancillas. Hisce confestim summotis, in dextram jacentis manum aliquandiu reclinato capite incubuit: dein, iisdem adjuuantibus ancillis, cadauer utrumque sepelijt, nihil unquam effatus. Postremò sese iterum abdit in silvas. ibi laniatum à feris putant. nunquam deinde comparuit. Hunc exitum, inter pau-

274 *Cap. X. Maritimi, & seculi mores,*
cas miseranda Sose peregrinatio terra marique
sortita, cum seculi huius tertius & quinquage-
simus ageretur annus. reliqui ad centum, se-
do agmine, rerum omnium inopes, diu er-
rabundi, varijs casibus ad sex & viginti reda-
cto numero, cum pro captivis haberentur, di-
niq, ab nauiculario Lusitano, qui eboris mer-
sandi causa, regionem eam a Mosambico pe-
tierat, sestertys in capita quaternis redempti.
in ijs Pantaleon fuit, qui ante hoc biennium,
exacta iam aetate, verum praevalens viribus,
Olisipone subito nervorum stupore apoplecti-
cus obiit. Caterum tanta Sosa calamitas lon-
ge lateque vulgata misericordiam hominum
cinit: cupiditatem & audaciam non immi-
nuit. Hæc Petrus Maffæus.

§. III.

Cur Deus, maris dominus, quosdam sine
tempestatibus jactari?

Talia, cum omni familia sua, Sosa Em-
manuel, terris jactatus & alto, pertulit.
Ex quibus æstimare licet, diuinam poten-
tiam, dominium, æquitatem, providenti-
am. Quid enim ille vndipotens Neptunus
cuius jura vel Æolus ausus est violare,
quem Iuno decepit? contra cuius volun-
tatem procella exitit? cui tanta ira, tantum
quod